

ז' באדר - יום פטירתו של משה רבנו

- אמר לו: "כך עלתה במחשבה וכך מנהגו של עולם, דור דור ודורשיו, דור דור ופרנסיו, דור דור ומנהיגיו, עד עכשיו היה חלקך לשרת לפני, ועכשיו נטלת אתה חלקך והגיע שעה של יהושע תלמידך לשרת".
  - אמר לו: "רבנו של עולם, אם מפני יהושע תלמידי אני מת, אלך ואהיה לו תלמיד".
  - אמר לו הקב"ה: "אם אתה רוצה לעשות כך, לך עשה".
- עמד והשכים, והיה יהושע יושב ודורש, ועמד משה וכפף קומתו, והניח ידו על פיו, ונתעלמו עיניו של יהושע ולא ראה אותו כדי שלא יצטער וישלים עצמו אליו. והלכו ישראל אצל פתחו של משה ללמוד תורה.
- שאלו ואמרו: "משה רבינו, היכן הוא?"
  - אמרו להם: "השכים לפתחו של יהושע".
- הלכו ומצאוהו בפתחו של יהושע, והיה יהושע יושב ודורש, ומשה עומד ברגליו.
- אמרו לו ליהושע: "מה עלתה השעה הזו, שמשה עומד ואתה יושב?"
- כיון שתלה עיניו וראהו, מיד קרע את בגדיו וצעק ובכה.
- אמר: "רבי, רבי, אדוני, אבי, למה אתה מחייבני ומענישני?"
  - אמרו ישראל למשה: "משה רבינו, למדנו תורה".
  - אמר להם: "אין לי רשות".
  - אמרו לו: "אין אנו מניחין אותך".
  - יצאת בת קול ואמרה להם: למדו מיהושע.
- קבלו עליהם לישוב וללמוד מיהושע. ישב יהושע בראש ומשה מימיו ובני אהרן משמאלו, והיה יושב ודורש בפני משה. אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן בשעה שאמר יהושע "ברוך שבחר בצדיקים", נטלו מסורות החכמה ממשה ונתנו ליהושע, ולא היה יודע משה מה היה יהושע דורש.
- אחר שעמדו ישראל מהישיבה אמרו לו: "משה, סתום לנו את התורה".
  - אמר להם: "איני יודע מה להשיב לכם".
- והיה משה רבינו, עליו השלום, נכשל ונופל.
- באותה שעה אמר משה: "רבנו של עולם, עד עכשיו בקשתי חיים, עכשיו הרי נפשי מסורה בידיך".

(דברים רבה, פרשת ואתחנן)

...אין אנו מוציאים שהיו שנותיו כשנות משה רבינו, שמשה כתוב בו "ומשה בן מאה ועשרים שנה במותו" ויהושע נגזז בן מאה ועשר. ולמה פחתו לו עשר שנים בשביל שאמר לפני משה רבו עשרה דברים... לפיכך פחתו לו עשר שנים. מכאן את למד שאין תלמיד רשאי לומר דבר לפני רבו, שכל המורה דבר לפני רבו, או אפילו, אינו מורה, אלא אומר לאחרים הלכה, במקום שרבו מצוי שנותיו מתקצרות.

(מדרש תנחומא, פרשת תצוה, סימן ט)

רבי יהושע בן קרחה אומר: מנין לתלמיד שיושב לפני רבו, ורואה זכות לפניו וחובה לעשיר, מנין שלא ישתוק, שנאמר "לא תגורו מפני איש".

(מדרש תנחומא, פרשת משפטים, סימן ו)

(במדבר י"ב, 3)

וְהָאִישׁ מֹשֶׁה, עֲנֵנוּ מְאֹד מִכָּל הָאָדָם, אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה.

למוד בני ביתך ענוה, שבזמן שאדם ענוותן ובני ביתו ענוותנין, כשבא עני ועמד על פתחו של בעל הבית ואמר להם: "אביכם יש בכאן"? ואמרו לו: "הן, בוא והכנס". עד שלא נכנס, ושולחן היה ערוך לפניו. נכנס ואכל ושתה וברך לשם שמים, נעשית לו נחת רוח גדולה. ובזמן שאין אדם ענוותן ובני ביתו קפדנין ובא עני ועמד על פתחו ואמר להם: "אביכם יש בכאן?" ואומרים לו: "לא". וגוערין בו והוציאו בנידיפה: (מסכת אבות דרבי נתן נוסחא א פרק ז)

אמר רבי יהודה אמר רב: כל המתגאה בטלית של תלמיד חכם ואינו תלמיד חכם - אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה.

(תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף צח עמוד א)

ובארצות המערב מנהגם הוא שהמוני עם מתעטפים בטליות קטנים שיש בהם שיעור ומברכים עליו להתעטף ואחר הברכה משלשין אותו על כתפיהם ואינם מכסים בו ראשם. ורק התלמידי חכמים מתעטפים בטלית גדולה ומכסין בו הראש. וכללא הוא, כאשר עיניך תחזינה בבית הכנסת איש מעוטף בטלית גדולה על ראשו דע לך כי מרבנן הוא או צורבא מרבנן. ואיתנח סימנא "טלית של תלמיד חכם כיצד". וזאת היתה תפארת חכמים וכבוד התורה בדורות שלפנינו שאיש המוני לא יעז פניו לכסות ראשו בבית הכנסת בטלית. (הרב רפאל אהרן בן שמעון, נהר פקוד, הלכות ציצית)

אם רוח המושל תעלה עליך, מקומך אל תנח.

(קהלת י', 4)

מְקוֹמְךָ אֵל תִּנַּח שֵׁב לְךָ בֵּין הַשְּׂפָלִים
כִּי רֵם קוֹמָה יִשָּׁח וְנִפְלִים הָיוּ לְנִפְלִים
וּבֵית גָּאִים יִסַּח חֵישׁ וְנָסוּ הַצְּלָלִים
כִּי יוֹם לְשׁוֹכֵן שְׁחָקִים עַל כָּל עֲנָקִים
וְעַל כָּל שׁוֹכְנֵי עֲמָקִים מִי לְהַשְׂפִּיל מִי לְחָקִים
דָּרַךְ הַמֶּלֶךְ קוֹם וְנָהַג לְשׁוֹכֵן אֶת דָּכָא
וְלִדְל וְחָלַף הַלְוָה וּבְלָשׁוֹן רַכָּה
וְכָל גָּאוֹן הַשָּׂלָף שָׂרֵשׁ כָּל פֶּגַע וּמִכָּה
אִם נִבְלָת בְּהַתְנַשֵּׂא רַע הַמַּעֲשֶׂה
לְכֵן קוֹם נָא וְהַתְרִיצָה אֶל מְלֶךְ יוֹשֵׁב עַל כֶּסֶא

(רבי דוד בוזגלו)